

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Стемковської Оксани Ігорівни

«Особливості імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації»,

поданої до розгляду на здобуття наукового ступеня

кандидата політичних наук за спеціальністю

23.00.02 – політичні інститути та процеси

Проблема, яку піднімає у своїй дисертації О. І. Стемковська є актуальною не лише в теоретичному, а й політико-прикладному значеннях. Інститут місцевого самоврядування в Україні перебуває сьогодні на стадії реформування, що передбачає врахування історичного досвіду та сучасних демократичних практик його функціонування. Необхідність приведення національного законодавства у відповідність до європейських норм і стандартів логічно впливає із завдань реалізації курсу України на інтеграцію з ЄС, закріплених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Ратифікація Україною Європейської хартії місцевого самоврядування, інших міжнародних нормативно-правових актів у сфері демократії та прав людини, визначила нові пріоритети організації місцевого самоврядування, а також напрями його реформування на засадах субсидіарності й децентралізації влади.

Імплементація європейських стандартів місцевого самоврядування вписується у контекст адміністративно-територіальної реформи, що відбувається в Україні. Процес децентралізації державної влади та передача багатьох її компетенцій на рівень місцевого самоврядування, окрім політичного та адміністративного, має ще один важливий – людській і громадський вимір. Саме тому цей процес слід розглядати, головним чином з точки зору задоволення потреб та інтересів населення загалом і жителів територіальних громад зокрема.

Визначення предмета і об'єкта дослідження, формулювання мети й завдань відповідають паспорту наукової спеціальності (с. 16–17). Не викликає заперечень обґрунтування наукової новизни роботи (с. 18–21). Висновки до дисертації побудовані відповідно до завдань, що засвідчує завершений характер наукового дослідження (с. 187–191). Структура є стрункою: кожен наступний розділ є логічним продовженням попереднього.

Використання сукупності загальнонаукових та спеціальних методів пізнання дали змогу зробити теоретичні узагальнення, виявити характерні риси і специфіку імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації.

У розділі 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження» охарактеризовано зміст сучасних концептуальних моделей місцевого самоврядування, обґрунтовано використання методів дослідження, розкрито стан наукового розроблення проблеми, її джерельну базу. У контексті дослідження європейського досвіду становлення і розвитку демократії слід зазначити, що демократизація в Україні відбувається під впливом екзо- й ендогенних політико-ідеологічних і цивілізаційних чинників. Їх співвідношення є взаємною адаптацією нової активістської та укоріненої в Україні патерналістської психології та поведінки, що, своєю чергою, визначає характер та темпи просування демократичних реформ. Заслуговує на увагу положення дисертації про те, що загальний тренд реформування концептуальної моделі місцевого самоврядування в Україні спрямовано на адекватне співвідношення національної самобутності й відповідності європейським стандартам (с. 41).

Здобувачкою ґрунтовно проаналізовано і систематизовано понятійний апарат дослідження, зокрема таких понять як «стандарти», «міжнародна стандартизація», «міжнародні правові стандарти», «європейські стандарти», «європейські стандарти місцевого самоврядування», «міжнародні стандарти регіонального самоврядування» та ін. Розкрито принципову відмінність поняття «добре (належне) адміністрування» (*good administration*) від «добре

(належне) врядування» (*good governance*). Останнє особливо важливе, оскільки часто їх розглядають як синоніми, що є невірним (с. 50–54).

У розділі 2 «Інституційно-правові засади європейських стандартів місцевого самоврядування» досліджено інституційну структуру та правову природу європейських стандартів місцевого самоврядування. За характером правової природи, рівнем політичної суб'єктності, формою та адресним спрямуванням усі стандарти місцевого самоврядування дисертантка згрупувала у декілька кластерів: хартії, конвенції, стратегії, декларації, кодекси, програми, висновки, рекомендації, резолюції тощо (с. 88–108).

Вищеназвані стандарти містяться в різних джерелах європейського та міжнародного права, вони утворені в рамках діяльності різних європейських міжнародних організацій, мають різний ступінь нормативно-правової реалізації. На справедливе твердження дисертантки, важливе значення для зміцнення місцевої демократії й упровадження європейських стандартів у практику місцевого життя в Україні мають висновки, рекомендації та резолюції Комітету міністрів Ради Європи, Конгресу місцевих і регіональних влад Європи, Венеціанської комісії та ОБСЄ/БДПЛ (с. 106).

У розділі 3 «Імплементация європейських норм і практик місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації (на прикладі м. Луцька)» досліджено інституційну структуру імплементации європейських стандартів місцевого самоврядування в умовах децентралізації, досвід імплементации європейських норм і практик надання адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради тощо.

Заслуговує на увагу прагнення дисертантки розглядати прикладні проблеми у широкому контексті процесів євроінтеграції, зокрема реалізації завдань Угоди про асоціацію України та ЄС, інших міжнародних зобов'язань України (с. 127–128). У цьому контексті важливим є висновок про те, що реалізація євроінтеграційної стратегії України потребує адаптації її законодавства та демократичних практик до вимог членства в Євросоюзі. Складність реалізації європейських стандартів місцевого самоврядування

зумовлена тим, що, з одного боку, за ст. 9 Конституції «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» є нормами діючого права і мають пріоритет при застосуванні, а з іншого – їх впровадження в життя неможливе без конкретизації у законодавстві України та визначенні національних особливостей їх імплементації (с. 144).

Варто відмітити вагомість прикладного аспекту дослідження, а саме здійснення дисертанткою ґрунтовного аналізу діяльності Луцької міської ради, яка є активним суб'єктом реалізації процесів децентралізації та імплементації європейських стандартів у сфері надання адміністративних послуг в Україні. Імплементація європейських норм і практик надання адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради відбувається в органічній єдності з процесами децентралізації, що впливає з настанов Європейської хартії місцевого самоврядування, інших програмних документів Ради Європи. Діяльність Луцької міської ради відбувається в напрямі реалізації концептуальних засад «належного управління» та «належного адміністрування», які визначають сьгодні спрямування роботи органів місцевого самоврядування провідних європейських країн.

Аналіз діяльності Луцької міської ради, її департаментів, насамперед Центру надання адміністративних послуг, засвідчує її провідні позиції в Україні щодо забезпечення прозорості й доступності влади до споживача, використання новітніх технологій та *e*-урядування, створення інституційних умов для активізації громадянської участі жителів обласного центру (с. 191).

Дослідження характеризує науковий стиль, неупередженість оцінок, опора на широке коло наукових та інформаційних джерел (333 найменування). Достовірність отриманих у ході дисертаційної роботи результатів підтверджується ґрунтовними висновками. Подана до захисту дисертація засвідчує самостійний характер наукового пошуку здобувачки, вона є оригінальною з точки зору отриманих результатів та практичної значущості.

Основні положення дисертаційної роботи відображено в 10-ти публікаціях, опублікованих у фахових виданнях України з політології, у наукових періодичних виданнях інших держав, матеріалах і тезах конференцій. Основні результати дисертації апробовано на численних міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Оформлення дисертації й автореферату здійснено з дотриманням відповідних вимог до такого виду робіт.

Аналіз змісту автореферату й дисертації підтверджує ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами. Зміст автореферату повністю відображає основні положення, висновки та узагальнення, що містить дисертація.

Не ставлячи під сумнів наукову та практичну значимість основних положень дослідження, водночас хочеться звернути увагу автора на певні дискусійні моменти в роботі:

1. Підрозділ 2.2 «Європейська хартія місцевого самоврядування як головне джерело європейських стандартів місцевого самоврядування» має значною мірою описовий характер. Відповідно важко простежити, які з положень Хартії максимально повно імплементовано у нормативно-правову базу та практичну діяльність органів місцевого самоврядування в державах-членах Ради Європи та України.

2. На мою думку, у роботі варто було б простежити процес підтримки зусиль уряду щодо імплементатії європейських стандартів у діяльність місцевого самоврядування в Україні з боку парламентської більшості й загалом спільноти так званих «єврооптимістів», включно їх підтримку євроінтеграційних прагнень України в Європейському парламенті.

3. У підрозділі 3.2 «Децентралізація влади в Україні як чинник імплементатії європейських стандартів місцевого самоврядування» варто було б показати динаміку партійно-політичної структуризації Луцької міської ради (за результатами місцевих виборів) у контексті впливу регіональних осередків політичних партій на процеси децентралізації й

впровадження європейських норм і практик у діяльність інституцій місцевого самоврядування.

4. Позитивний досвід діяльності Луцької міської ради щодо імплементації європейських норм і практик у царині надання адміністративних послуг набув би більшої виразності, якщо б здобувачка провела аналогії й порівняння з діяльністю місцевих рад інших міст України.

Водночас слід зазначити, що висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер і не применшують наукової вагомості дослідження. Дисертація є завершеною науковою працею, в якій комплексно досліджено проблему імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні та запропоновано шляхи її вирішення. Виконана робота характеризується комплексністю, логічністю викладу матеріалу, новаторським підходом до розв'язання проблеми визначення рівня демократичності виборів.

Поставлена у дослідженні мета досягнута, основні завдання успішно виконані.

Дисертація Стемковської Оксани Ігорівни «Особливості імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації» відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами), а її автор заслуговує на присудження вченого звання кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент,
доктор політичних наук, професор, професор
кафедри політології та державного управління
Чернівецького національного
університету імені Юрія Фельковича

Підпис *Ротар Н.Ю.* засвідчую
Начальник відділу кадрів Чернівецького
національного університету
імені Юрія Фельковича
" 01 " 03 2024 р

Ротар Н.Ю.
Н. Ю. Ротар